

Kto som?

Kristián Takács, narodil som sa 14. decembra 1975, aby rodičia mohli kúpiť pre mňa aj vianočný darček.

Od mlada som sa zaujímal o mechanické zariadenia, hlavne som sa snažil pochopiť ich princíp fungovania. Preto som skončil ako elektrotechnik.

Vo voľnom čase sa zaujímam ako o historické stroje a prístroje tak o vývoj zariadení budúcnosti.

Aby sme sa mohli pozerať dopredu a tvoriť budúcnosť považujem za dôležité poznať našu minulosť.

Preto sa mi podarilo vytvoriť rôzne zbierky historických predmetov. Moja zbierka historických gramofónov a platní ktorú môžete vidieť je niekoľkoročná práca s ktorou by som Vás rád oboznámil, a zdôraznil na časy bez digitalizácie a cloudov.

Na tieto predmety sa skúste pozerať tak že prežili 1 aj 2 svetovú vojnu a hlavne dlhú dobu modernizácie.

História záznamu zvuku

Pojem “záznam zvuku” teda autentické uchovanie konkrétneho akustického prejavu, záznam hudby alebo hovorenej reči a jeho reprodukcia bola možná len v posledných dvoch storočiach. Pred touto dobou nebolo možné zaznamenať skutočnú zvukovú produkciu, bolo však možné v písomnej či grafickej podobe zaznamenať pre budúcnosť zachovanie jej štruktúry v čase. Ako príklad uvediem nikdy si nevypočujeme premiéru Rómea a Júlie z roku 1595, ale vďaka zachovanému textu ju však môžeme zinscenovať.

Mechanický záznam zvuku vyjadruje metódu či techniku ktorá dokáže konkrétny zvukový prejav zaznamenať a uchovať v nezmenenej podobe a to reprodukovať v nezmenenej podobe. Prvé prístroje schopné reprodukovať hudobný prejav, môžeme nájsť už v **9. Storočí**. Z tej doby pochádzajú vodné varhany. Tie pomocou vymeniteľných valcov boli schopné reprodukovať hudobnú skladbu. Dnes tento princíp poznáme z hracích skriniek.

V roku **1847** Angličan **Alexander Bain** popísal zariadenie ktoré pomocou vzduchu a píšťal napodobňoval rôzne hudobné nástroje, na ovládanie tónov používal drevené valce, plechové pásy a papierové pásy v ktorých boli v príslušných miestach v určenom poradí vyrezané otvory.

Pás sa pomocou hodinového strojčeka posúval a vzduch uvoľnený pomocou trubičiek bol smerovaný k píšťalám. Tým vznikal reprodukováný tón, skladba. Touto technikou bolo možné reprodukovať aj dlhšie záznamy. Kým drevené valce a plechové pásy boli svojou veľkosťou a dĺžkou záznamu obmedzené, prevedenie v papierových roľkách s okrúhlymi otvormi boli časovo neobmedzené. Tieto hracie skrinky sa rozšírili nakoľko po výmene papierových roliek bolo na rovnakom zariadení možné prehrať aj inú skladbu.

V roku **1857** **Edouard-Léon Scott de Martinville**, francúzsky tlačiar a knihovník patentoval zariadenie ktoré bolo schopné zaznamenať a reprodukovať zvukový záznam na princípe ľudského ucha **FONAUTOGRAF**. Fonautograf bol prvý prístroj schopný zaznamenať zvukové vlnenie. Z jeho princípu neskôr čerpal známejší **FONOGRAF**.

V roku **1877** **Thomas Alva Edison** vytvoril najrozšírenejší spôsob záznamu zvuku a možnosť reprodukcie toho záznamu. Nezávisle od Edisona v roku **1887** **Emile Berliner** vyvinul gramofón, ktorý sa v postupných zdokonalených verziách používa dodnes. Berliner ako prvý zachytil hlas do zinkovej platne. Neskôr zo zinkového podkladu prešiel na oceľový a z toho prelisovával drážky zo záznamu do tvrdej gumy – vinilu. Hľadal najvhodnejší základný materiál na výrobu gramoplatní a nakoniec prišiel na šelak. **Šelak** je prírodná živica z Thajska. Šelak bol lacný a pred vynájdením nových umelých hmôt bol vhodný na sériovú výrobu gramoplatní. Gramoplatne zo šelaku sa vyrábali v období od r. 1905 – 1965.

Ariosa

Píšťalová mechanická hudobná skrinka na zinkové kotúče. Vyrábali sa od roku 1875. Vystavený model je mechanický prehrávač hudby z roku 1891. Bol pomerne zachovaný. Potreboval menšie opravy a je vo funkčnom stave, používam ho na rôznych akciách. Zbierka originál kotúčov s nápismi skladieb.

Flašinet

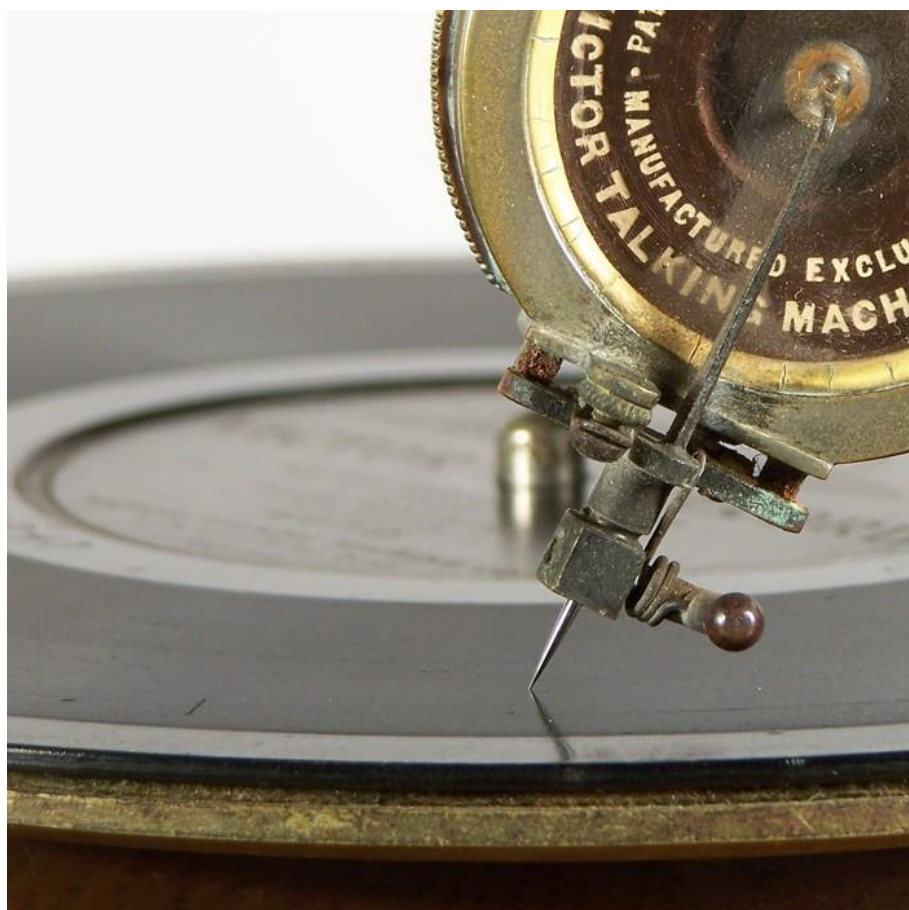
Vystavený model je harmonický 26 tónový píšťalový flašinet z roku 1914 , záznam zvuku je z papierových roliiek. Flašinet bol repasovaný v roku 1992 v Berlíne, od tej doby je plne funkčný a používaný na rôznych akciách. Zbierka papierových kotúčov-skladieb.

Fonograf

Známy ako Edisonov fonograf, záznam zvuku má na voskových valčekoch , prehráva 1 skladbu na základe natiiahnutia pružiny ktorá zabezpečuje pohyb záznamového valca a cez ihlu a pripojenú membránu reprodukuje nahratú zvukovú stopu

Gramofón

Známý pod menom Berlinerov gramofón, je to mechanický gramofón na platne. Pružinový mechanizmus ktorý otáča platňu 78ot./min. platňa je lisovaný šelakový materiál s kopčekmi ktoré nesú záznam zvuku. Aby sa zvuk zachytený na platni počul prenos je zabezpečený cez ihlu spojenú s blanou, ktorú záznam rozkmitá a prenoska vydá veľmi slabý zvuk. Aby sa zvuk zosilnil použije sa zosilňovač - ozvučnica (trúba). Berlinerova novinka však z počiatku bola chápaná ako hračka, časom sa však gramofón stal exkluzívnym doplnkom domácností.

PLATNE

Známy pes **NIPPER**. Na konci 19. storočia anglický umelec Francis Barraud namaľoval obrázok kde je zachytený Jack Russel terrier zahladený do trúby fonografu. Po úprave obrazu sa stal najúspešnejšej a najžiadanejšej obchodnej značky nahrávacej spoločnosti **HIS MASTER'S VOICE**.

Gramofónové nahrávky sa s logom His Master's Voice vyrábali aj v továrni v Ústí nad Labem v Českej republike od roku 1909 pod pobočkou s názvom Rakúska gramofónová spoločnosť. Po prvej svetovej vojny sa v tejto spoločnosti lisovali aj platne pre spoločnosť **COLUMBIA**.

V roku 1925 sa štandardizovala rýchlosť otáčania platní 78ot./min. a pohyb ihly v drážke od kraja k strede platne. V úvode sa vyrábali platne 7 palcové kde sa dal uchovať 2 minútový záznam. Od roku 1910 vznikali 10 palcové platne so záznamom až 3 min. Neskôr však boli 12 palcové platne so záznamom až 9 min. V úvode platne boli len jednostranné časom však využili na záznam zvuku aj druhú stranu platní.

Prvá nahrávka celej opery od Verdiho vznikla v roku 1903 na 40ks platniach. Vystavená zbierka platní od rôznych výrobcov a vydavateľov, obsahuje 4000ks a rôznych žánrov.